

vý, pak tento druhý způsob bude muset být používán ve všech případech, pokud řídící nácviku nebo jeho pomocníci nebudou představovat velitele nebo štáb, jimž budou nařazení, hlášení nebo zprávy předávány.

Z á v ě r

Význam komplexních štábních nácviků v soudobém systému operačně taktické přípravy vzrůstá. Cílevědomě prováděné, dobře připravené a náročně řízené nácviky podstatně pomáhají při zvyšování stále bojové pohotovosti štábů. Zvláště přispívají k návykům pružného a nepřetržitěho velení. Je proto třeba dále zvýšit jejich kvalitu i počet, ovšem při největší hospodárnosti s časem i s vynakládáním prostředků. K tomu nám musí pomáhat jak různá organizační opatření, tak i technická opatření, využívání různých mechanizovaných a poloautomatizovaných zařízení.

VYUŽITÍ MECHANIZAČNÍCH PROSTŘEDKŮ PŘI VELENÍ NA STUPNI ŠTÁBU ARMÁDY A DIVIZE

Podplukovník Jiří Kavens

V současné době se stále velmi diskutuje o problému velení vojskům, o jeho obtížnosti, krátkých časových lhůtách atd. V souvislosti s touto otázkou jsou velmi často rozebírány na stránkách vojenského tisku i otázky automatizace velení.

Zkušenosti z civilního sektoru ukazují, že nejlepším způsobem přechodu k automatizaci řídicích prací je přechod přes mechanizaci. V článku chci navázat na článek pplk. Hradeckého „K některým otázkám mechanizace štábních prací a mechanizace velení“ z VM čís. 3/62.

Teoretický průzkum doplněný některými praktickými dílčími zkouškami ukázal, že pro štáb armády jsou hlavními tyto mechanizační prostředky:

- elektrický psací stroj s děrovačem pásy a snímačem;
- šifrovací stroj schopný využít děrné pásy;
- linkový dispečink (30 účastníků);
- světlotiskový přístroj KVS-100-II;
- fotokopírovací přístroj „DOKUFO“;
- magnetofon „START“ a diktafon „KORESPONDENT“.

U štábu divize hlavní mechanizační prostředky jsou:

- linkový dispečink (15 účastníků);
- magnetofon „START“ a diktafon „KORESPONDENT“;
- světlotiskový přístroj KVS-100-II;
- fotokopírovací přístroj „DOKUFO“;
- pro styk s armádou pak alespoň jeden elektrický psací stroj s děrovačem děrné pásy a snímačem a šifrovací stroj schopný využít děrné pásy.

V první části svého článku pokládám za nutné informovat čtenáře o některých nových mechanizačních prostředcích uvedených jak v článku pplk. Hradeckého tak v mém.

V první řadě pokud jde o rádiový dispečink. Není sporu o tom, že tento dispečink by byl ideálním prostředkem pro vnitřní součinnost štábu a to

Obdobně je možno používat poloautomatizovaného řídicího stolu pro jednostranné válečné hry při rozehře dílčích situací, pro zvukový zápis při velení cvičícího velitele a jeho štábu při realizaci velitelova rozhodnutí.

zvláště štábu divize, který se velmi často přemisťuje. Jeho praktický vývoj i jeho použití však naráží na řadu potíží, z nichž nejdůležitější je problém utajení. Zatím vyvinutý typ je poměrně velmi těžký a složitý. Zařízení dispečera včetně zdrojů, které zabezpečují provoz na 6 hodin váží 250 kg. Jedna účastnická stanice váží, včetně zdrojů, asi 150 kg. Má pevně nastavenou frekvenci, která je neměnitelná. Jeho hlavní nevýhodou je nemožnost utajit hovor a v současné době není k dispozici utajovač, který by byl rentabilní pro zapojení do tohoto dispečinku.

Uvědomíme-li si, že štáb divize z velké části pracuje v obrněných transportérech, velitelských rádiových automobilech a nejvíce ve štábních autobusech, těžko je představitelné zabudovat takový kolos do těchto vozidel. Při použití uvedeného dispečinku by bylo nutné používat určitých pomůcek utajeního velení. V nejlepším případě by to byly volací znaky a kódování terénu. Vzhledem k tomu, že stávající dispečink nemá možnost přechodu na jinou frekvenci by byl velmi brzy zaměřen a ze způsobu provozu by nepřítelem velmi brzy odhalil, že jde o štáb. Následky tohoto odhalení si každý čtenář jistě domyslí.

Do určité míry může nahradit tento rádiový dispečink rádiová síť štábu ze stanic typu ASTRA. Na každém hlavním pracovišti (v obrněném transportéru, velitelském rádiovém automobilu, štábních autobusech) by byla jedna stanice, druhá

u každé rádiové stanice zprostředkující spojení se štábem armády (R-118). Všechny rádiové stanice by pracovaly na společné frekvenci. Tato síť by se využívala jen za přesunu k zabezpečení nejnepříjemnějšího spojení a k předávání zpráv od stanic k jednotlivým náčelníkům a naopak.

Nevýhodou tohoto způsobu je skutečnost, že by musel mít stále jeden důstojník příslušného pracoviště na uších sluchátka a možnost, že právě v době kdy by bylo nutné předat důležitou zprávu od některého pracoviště k veliteli a nebo náčelníkovi štábu a nebo opačně by síť byla „obsazena“ předáváním delší rádiové zprávy. To lze vyloučit určením několika dalších frekvencí používaných pouze k předávání radiogramů od rádiových stanic k pracovištím a opačně. Do těchto sítí by jednotlivé stanice vstupovaly pouze na výzvu. Těto sítě by bylo možno využít k dálkovému ovládnutí stanic jak se přesunu tak zvláště při zaujetí VS na delší dobu, kdy musí rádiové stanice opustit VS na poměrně velkou vzdálenost.

Stávající elektrické psací stroje, které jsou výrobkem NDR, sice umožňují při psaní „vyrobit“ též děrnou pásku, ale nejsou schopny z této děrné pásky znovu napsat text. Takové stroje jsou zatím vyráběny pouze v kapitalistické cizině. Jeden z těchto strojů dosahuje, při psaní z děrné pásky, rychlosti až 1000 úderů za minutu, tzn. že stránku textu je schopen napsat za necelé dvě minuty. Uvedené elektrické psací stroje však může v plné míře nahradit stránkový dálkopis RFT – výrobek NDR, který je schopen jak děrovat pásku, tak pomocí děrné pásky psát text, ovšem rychlostí pouze 400 znaků za minutu. Tentýž úkol může plnit i dálkopis DALIBOR, ale pouze na dálkopisnou pásku. V současné době probíhá i u nás vývoj elektrického psacího stroje, který by splňoval všechny požadavky.

Pokud jde o grafickou reprodukci techniku chci informovat čtenáře, že se zatím dobře osvědčila při kopírování malého formátu (list mapy). Ve velkých soulepech zatím nedává požadovaných výsledků, že se stane dobrým grafickým reprodukčním prostředkem pro štáb divize i armády nejen ve válce, ale i v míru pro zhotovení i menšího množství barevných náčrtů na velké formáty map (i soulepy 10–16 map).

Při zkouškách se velmi dobře osvědčil světlotisk. Byl používán komerční výrobek KVS-100-II, který byl zamontován do štábního autobusu. Je to poloautomatický průběžný osvětlovací a vyvolávací čpavkový stroj určený na rozmnožování různých dokladů, zhotovených na průsvitném materiálu světlotiskovým způsobem. V dosavadní praxi se světlotisk používal k kopírování z oleátů a podobných průsvitných materiálů. Při zkouškách byly provedeny kopie z originálů map. Bylo zakresleno na normální slep mapy rozhodnutí velitele armády a toto bylo překopírováno jak na světlotiskové papíry, tak na světlotiskové průsvitky. Mapy byly poměrně dobře čitelné.

Stroj umožňuje pořizovat kopie až jeden metr široké a teoreticky nekonečně dlouhé. Zkušenost

však ukazuje, že mapa delší 2–3 metrů se již shrnuje. Obsluha tohoto stroje je velmi jednoduchá. Je možné jej připojit na síť 3×380/220 V nebo 3×220/110 na sdružené napětí. Spotřeba je asi 3,5 kW/hod. Za 15 minut po zapojení je schopen provozu. Jeho váha je 600 kg a cena 20–30 000 Kčs. Výrobem jsou Adamovské strojírní.

Při zkouškách byly dosaženy tyto časy zhotovení kopií: (viz. tab.)

Přístroj DOKUFO je zlepšený fotokopírovací přístroj stejného typu jako „TEMPOCOPI“, avšak umožňuje zhotovení kopií z knih a sešitů. Jde o maďarský výrobek v ceně asi 2500 Kčs. Je schopen vyhotovit kopii za 40 až 50 vteřin. Na zapracování je třeba asi 30 až 40 minut.

Dále rozeberu možný způsob práce štábu armády a divize při využívání těchto mechanizačních prostředků. Upozorňuji čtenáře, že v článku uváděné časové normy mohou být různé, podle stupně připravenosti jednotlivých funkcí, složitosti úkolů a času, který je k dispozici. Pokud je uvádím, používám je pouze proto, abych dokumentoval vzniklé zkrácení při použití mechanizačních prostředků. Rovněž za základ práce štábu používám stávající způsob práce štábu při zabezpečení a vydávání rozhodnutí velitele.

Využití mechanizačních prostředků štábem armády

Příprava rozhodnutí velitele armády

Směrový důstojník frontu doručí veliteli armády výpis z operační směrnice velitele frontu. Tuto směrnici mu zpravidla doručí pouze v jednom výtisku.

Velitel armády dá směrnici ihned rozmnožit v dalších dvou výtiscích na přístroji „DOKUFO“. Při průměrné délce směrnice lze ji rozmnožit do 10 minut (10 stran po 45 vteřinách), a evidování do 5 minut. Tedy celkem 15 minut, přičemž může první stranu doručit zpět veliteli za 2–3 minuty.

Tyto tři výtisky můžeme rozdělit takto:

- originál – velitel a náčelník štábu – kteří jej studují a připravují předběžný záměr a pokyny pro práci štábu;
- 1. kopii náčelníku operačního oddělení, který ji upraví pro předání celému štábu. V této kopii vyškrtne takové údaje, se kterými není nutné a nebo vhodné (z důvodů utajení) informovat celý štáb. Vlastní informaci provede náčelník informační skupiny;
- 2. kopii plánovací skupině operačního oddělení, která připravuje mapu rozhodnutí.

Náčelník informační skupiny operačního oddělení podle upravené operační směrnice informuje celý štáb o úkolu armády, pomocí dispečinku. Některé údaje, se kterými nemusí být seznámen celý štáb, předá jen příslušným oddělením. Na jednotlivých odděleních část důstojníků zakresluje údaje do mapy a část důstojníků zapisuje potřebné

Zákres situace	Na mapě			Na oleátu		
	délka mapy			délka oleáty		
	1 m	2 m	3 m	1 m	2 m	3 m
1. výtisk	7,30'	10,00'	13,00'	2,40'	3,40'	4,40'
2. výtisk	10,00'	15,00'	20,00'	3,40'	5,40'	7,40'
každý další za	2,30'	5,00'	7,00'	1'	2'	3'

údaje do poznámkových sešitů. V tomto případě je možné použít k zápisu úkolů armády magnetofon, které jsou přiděleny na oddělení. Při použití magnetofonu je však nutné uvážit, zda je ekonomické nejdříve nahrát údaje ze směrnice na jednotlivých složkách na magnetofon a pak je znovu přehrávat a zaznamenávat anebo zda není výhodnější diktovat pomalu tak, aby je bylo možné písemně zaznamenat. V tomto případě se zdá výhodnější písemný záznam a magnetofon používat pouze ke kontrolnímu zachycení a k prověření správnosti zápisu.

Jistě se ozvou hlasy, že k předání informace o úkolu armády se dispečink nedá použít, vzhledem k možnosti prozrazení. Jsem však toho názoru, že lze zabránit prozrazení obsahu úkolu armády, budou-li provedena tato opatření:

- střežení dispečerského rozvodu péčí provozních spojovacích jednotek;
- střežení bezprostředního okolí jednotlivých pracovišť péčí velitelských jednotek (např. řidiči štábních autobusů);
- zapojení pouze těch hlásek, které jsou v úkrytech anebo ve štábních autobusech;
- snížení hlasitosti dispečinku na minimum;
- uzavření všech pracovišť;
- ponechat na pracovištích, kde budou zapnuty dispečerské hlásky, pouze ty pracovníky, kteří mohou být seznámeni s úkolem armády.

Pokud jde o poslední opatření nebude vždy bezpodmínečně nutné. Praxe ukazuje, že kromě údajů o jaderných úderech, je stejně třeba seznámit velkou většinu příslušníků štábu s plným úkolem armády.

Mohou se ozvat protesty náčelníků spojení, že nemají dostatek vojáků v provozních jednotkách, aby zabezpečili střežení linkového rozvodu dispečinku. Když si uvědomíme, že informace o úkolu armády a vydávání rozhodnutí velitele armády nebude zpravidla častější jak $3 \times 4 \times$ za den a ve většině případů jen $2 \times$ za den a nebude zpravidla delší jak 45 minut, lze tato opatření uskutečnit i při početné nízkých stavech spojovacích provozních jednotek.

Pokud jde o odposlouchání vedení ve větších vzdálenostech speciálním odposlouchávacím zařízením, bude jeho použití značně obtížné již proto, že na štábu probíhá současně řada hovorů na telefonch, jehož vedení jsou ve společném rozvodu s dispečinkem.

Podobným způsobem se informuje štáb o hrubém záměru velitele i o časové a obsahové náplni podkladů, které bude velitel armády vyžadovat od náčelníka oddělení.

Linkového dispečinku lze rovněž velmi dobře využít při přijímání krátkých návrhů náčelníků oddělení k rozhodnutí velitele. Ve většině případů bude sice velitel armády požadovat osobní informaci náčelníka, ale v některých případech, bude-li například pouze vyžadovat návrh rozdělení posilových prostředků divizím, může příslušného náčelníka pouze vyzvat k předání podkladů dispečinkem. Tím mu ušetří nejméně 15 minut času.

Mechanizační prostředky je možné dále využít při zpracování rozhodnutí velitele armády. V první řadě jde o předtiskuté formuláře. V řadě štábů je dnes běžným zvykem zpracovávat rozhodnutí nebo rozkazy na předtiskuté formuláře. Vyplyvá to ze skutečnosti, že se jednak značně zkrátily lhůty pro zpracování operační a bojové dokumentace a jednak, že se přišlo ke správnému závěru, že ve většině případů se opakuje ustálené formulace, které se doplňují konkrétními údaji.

Podle posledních zkušeností bude správné, aby velitel armády zpracoval své rozhodnutí osobně, na základě informací některých náčelníků.

Po zpracování rozhodnutí je vyhláší na shromáždění náčelníků oddělení štábu armády. Tito se

vrací na pracoviště a informují své podřízené o rozhodnutí velitele armády. Štáb, teprve po této informaci zahajuje práci na zpracování bojového rozkazu. To ovšem znamená další ztrátu času.

Je výhodnější, aby velitel armády vydal své rozhodnutí dispečinkem. Jeho zachycení na odděleních je možné uskutečnit stejným způsobem jako informací o úkolu armády.

Na základě tohoto rozhodnutí formulují jednotlivá oddělení příslušné části bojového rozkazu.

V případě, že velitel bude používat při zpracování svého rozhodnutí stejných formulářů jako štáb pro zpracování bojového rozkazu, bude zpracování bojového rozkazu velmi rychlé. Celý bojový rozkaz je rozdělen na části, tj. po bodech. Každá složka zpracovává tu část rozkazu, která se týká jejího druhu vojska nebo je v její funkční povinnosti. Např. záhlaví rozkazu a bod „Nepřítel“ zpracovává oddělení průzkumu, úkol armády a záměr zpracovává operační oddělení atd.

Pro každý článek rozkazu je určena jedna strana. Každá složka štábu zpracuje svoji část $4 \times$ (pro štáb frontu, pro VS, PVS a pro TVS armády).

Kromě toho zpracují potřebný počet výpisů pro svazky ve dvou výtiscích. Jednou pro příslušný svazek a jednou pro směrového důstojníka.

Takto zpracované příspěvky se odevzdávají operačnímu oddělení, které v konečném znění sestaví bojové rozkazy a výpisy pro svazky.

Příspěvky do bojového rozkazu píše jednotlivá oddělení na elektrických psacích strojích, nebo na stránkových dálnopisech se současnou perforací černé pásky. Každá páska byla označena druhem příspěvku. Např. – Nepřítel – celkový rozkaz. – Nepřítel – výpis pro 56 td.

Černé pásky se předávají rovněž operačnímu oddělení, které je upraví jako celek a předá 6. oddělení k odeslání pomocí šifrovacích strojů.

Je-li třeba rozhodnutí velitele armády předat ihned divizím a nelze-li čekat na zpracování bojového rozkazu (což bude pravidlem), je výhodné, aby směrový důstojník si zapojil své magnetofony k nahrání rozhodnutí velitele a zároveň si zakleslovali potřebné údaje do mapy. Při velkém nedostatku času je možné rozhodnutí velmi rychle vyhlásit, což stačí zachytit na magnetofon a grafické rozhodnutí rozmožnit světlotiskem, pomocí oleátu. Sejmouti jednoho oleátu z mapy velitele netrvá déle jak 5–10 minut. Jeho rozmnožení při předpokládané délce maximálně 2 m (mapa 100 000–200 km) čtyři výtisky trvá maximálně 12–15 minut. Rovněž je možné přímé okopírování rozhodnutí z mapy velitele armády, které se seřizuje na šířku 1 m. Tento způsob je dosti nevýhodný, protože je nutné ponechat mapu velitele po celou dobu reprodukce u stroje a to by bylo v našem případě nejméně 25–30 minut. Proti použití oleátu má reprodukce celé mapy značné výhody, protože dovoluje veliteli divize daleko rychleji se orientovat i bez použití mapy. Grafické podklady pro velitele divize můžeme též okopírovat na prosvětlovacím stole z grafického rozhodnutí velitele armády na předem připravenou mapu, tuto doplnit buď předem nebo po okopírování rozhodnutí velitele armády dalšími údaji, jako například údaji pro přesun (pochodové osy, časy průchodu atd.), údaji pro operační maskování, protiatomový manévry atd. a pak ji rozmnožit.

Rovněž je možné využít magnetofonu směrových důstojníků. V praxi víme, že zpracování různých plánů je velmi rychlé a nejvíce času vyžaduje jejich písemné vyjádření v bojových nařízeních. Je výhodné například nadiktovat do magnetofonu směrového důstojníka potřebné údaje pro přesun, maskování atd., a to daleko rychleji, než by si je směrový důstojník mohl zapsat. Tyto údaje může směrový důstojník převzít nejen od operačního oddělení, jehož je součástí, ale i od druhého vojsk, které

je nadiktují telefonem (použitím nahrávacího zařízení, které si přiloží k telefonu).

Směrový důstojník vybavený magnetofonovým záznamem a světlotiskovou kopií rozhodnutí velitele armády ihned odjede k divizi.

Při rychlé práci jednotlivých oddělení při zpracování bojového rozkazu a dobrém radiodálnopisném spojení s divizí je předpoklad, že velitel divize dostane plné znění výpisu z bojového rozkazu velitele armády ještě dříve, než se k němu dostaví směrový důstojník. Tento rychlý přenos umožňuje právě využití děrné pásky ve spojitosti se šifrovacím strojem. Naše stávající dálnopisy píšou rychlostí 400 znaků za minutu. Jedna stránka textu obsahuje 1800 znaků. Průměrný výpis bojového rozkazu pro divizi má asi 3 stránky, tj. $3 \times 1800 = 5400$ znaků. Při rychlostí přenosu 400 znaků za minutu tj. $5400 : 400 = 14,5$ minut. To znamená, že při dvou šifrovacích strojích první dvě divize dostanou do 15 minut celý výpis z bojového rozkazu a další dvě divize do 30 minut. Při jednom šifrovacím stroji to bude dvakrát pomalejší. Uvedený způsob přenosu vyžaduje však přímé dálnopisné nebo radiodálnopisné spojení.

Psaní bojového rozkazu je možné ještě urychlit tím, že podobně jako máme předem připraveny formuláře pro bojový rozkaz anebo jiné písemné bojové dokumenty, stejně můžeme mít připraveny tyto formuláře napsané na děrné páse. Písař, který dostane upravený textový formulář si najde příslušnou děrnou pásku, kde je naděrován stejný text jako na formuláři, ovšem bez mezer. Pásku nasadí do snímače a stroj automaticky píše až k místu, kde je nutné doplnit konkrétní údaj. Zde přejde do mrtvého chodu. Obsluha zastaví snímač, dopíše nutné údaje a zapne snímač, načež stroj opět pokračuje ve psaní. Je-li z formuláře vyškrtána část textu je možné snímač zastavit a přesadit pásku dále. To však vyžaduje znalost čtení kódu děrné pásky nebo doplnění děrné pásky textem.

Příklad psaní s pomocí děrné pásky:

Velitelství 6. armády

Čj.: 0054/63

Veliteli 10 td

Bojový rozkaz velitele 6. armády čis. 006,
VS NOVOSEDLY, 23. 6. , 14.00 hodin,
mapa 100 000 z roku 57

1. Nepřítel

Proti 6. armádě je uskupena část sil 2 as v celkové hodnotě 3 divizi, podporovaných 5 útvary

Stávající způsob:

- studium směrnice velitelem armády
- informace náčelníků oddělení o úkolu
- vydání hrubého zámyslu a pokynů
- informace příslušníků složek jednotlivými náčelníky o úkolech

Navrhovaný způsob:

- studium směrnice velitelem armády
- úprava směrnice náčelníkem operačního oddělení
- informace štábu o úkolu-dispečinkem
- vydání hrubého zámyslu a pokynů

jaderného napadení s atd. Poznámka: Veškerý text píše stroj automaticky rychlostí 400 úderů za minutu, písař pouze doplní údaje podtržené (5).

Rychlost stroje 400 úderů v minutě umožňuje napsat jednu stránku za 4,5 minuty. Počítáme-li, že písař bude potřebovat k doplnění nutných údajů 2–4 minuty, trvá napsání 1 stránky asi 7–10 minut. Běžná praxe ukazuje, že v polních podmínkách napíše písař stránku za 15–20 minut. Při použití děrné pásky je nutné, v zájmu zkrácení délky psaní i přenosu dálnopisem (radiodálnopisem), upravit i formu dokumentu. Je dobré veškeré údaje psát hned od levého okraje. Např.

Velitelství 6. armády

Čj.: 0054/63

Veliteli 10 td

Bojový rozkaz velitele 6. armády čis. 006,
VS NOVOSEDLY,
23. 6., . . . atd.

Pokládám za nutné říci několik slov ke zdůvodnění tohoto způsobu jak se velitel armády rozhoduje a využívá mechanizačních prostředků a pomůcek.

Dosavadní praxe je taková, že armáda dostává pouze jeden výstisk výpisu z operační směrnice a je zakázáno je rozmnožovat. Toto opatření neumožňuje současnou informaci štábu o úkolu v době, kdy velitel armády studuje směrnici.

Časové srovnání ukáže výhody využití tří výstisků směrnice s použitím linkového dispečinku k informaci štábu:

Znovu upozorňuji, že uváděné časy například pro studium směrnice velitelem armády (40 minut) jsou v různých štábech a za různých okolností rovněž různé. Používám jich pouze jako časových jednotek platných jak pro stávající způsob, tak pro navrhovaný způsob. (viz. tab.)

Při stávajícím způsobu práce končí informace štábu za 100 minut a při navrhovaném způsobu za 50 minut. To ještě nejsou z kalkulek ztrátové časy, které vzniknou přecházením náčelníka do operačního sálu a zpět a ten fakt, že na oddělení na některých úkolech lze pracovat již při vydávání informace.

Je rovněž výhodné, aby tímto způsobem byl štáb informován o základních závěrech z nepřitele. Pak nedojde k tomu, že např. dělostřelec očekává protiúder jinak než náčelník průzkumu apod.

Využití předtisknutých dokumentů zabezpečuje jednotnou a stručnou formulaci úkolů, nedovolí

	0	20	40	60	80	100	120min
— studium směrnice velitelem armády							
— informace náčelníků oddělení o úkolu							
— vydání hrubého zámyslu a pokynů							
— informace příslušníků složek jednotlivými náčelníky o úkolech							
— studium směrnice velitelem armády							
— úprava směrnice náčelníkem operačního oddělení							
— informace štábu o úkolu-dispečinkem							
— vydání hrubého zámyslu a pokynů							

zapomenout na nutné údaje, značně zkrátí vlastní manuální zpracování, protože většina textu je již napsaná.

Navrhovaný způsob umožňuje rozložení psaní rozkazu a hlavně výpisů z rozkazu pro divize na několik písafů. Dosud psal celý rozkaz jeden písaf. Stávající způsob nečiní jednotlivá oddělení štábu plně odpovědná za dodání příspěvků do rozkazů a už vůbec ne do výpisů z rozkazů pro divize.

Výhoda navrhovaného způsobu nejlépe vynikne při časovém srovnání:

Stávající způsob:

- vydání rozhodnutí velitelem armády;
- informace příslušníků oddělení o úkolu;
- zpracování příspěvků do rozkazu;
- psaní bojového rozkazu;
- zpracování výpisů.

Navrhovaný způsob:

- vydání rozhodnutí velitelem armády;
- zpracování příspěvků do rozkazu;
- shromáždění příspěvků do rozkazu a do výpisů;
- kompletizace rozkazu a výpisů.

Z rozboru je vidět, že při využití děrné pásky se ušetří až 70 minut. Spojíme-li k tomu čas ušetřený při informaci štábu tj. 50 minut, bude celkový časový zisk dvě hodiny.

*

Plánování operace.

Při plánování operace se zpracovává řada grafických a písemných dokumentů; jejichž kopie by měly být i na PVS a konečně i na TVS, mají-li tyto prvky velení být schopny převzít velení za vyřazené VS. Vzhledem k velké pracovní zátěži však tyto dokumenty zpravidla vyhotovují pouze v jednom výstisku. I v tomto případě lze velmi výhodně použít světlotisku, který je schopen pořídit poměrně dobře čitelné kopie grafických dokumentů, a to jak pro všechna místa velení armády, tak i pro štáb frontu.

Rovněž lze velmi dobře využít světlotisku k pořízování kopií oleátů pro potřebu štábu. Takovým dokumentem je např. přehled zpráv, který zpracovává oddělení průzkumu. Jestliže sejmeme z mapy na oleát situaci nepřítele k určité hodině může mít během 15 minut až 12 kopií (při délce oleátu asi 1 m). Tento počet kopií je dostatečný jak pro informaci štábu tak pro podřízené divize.

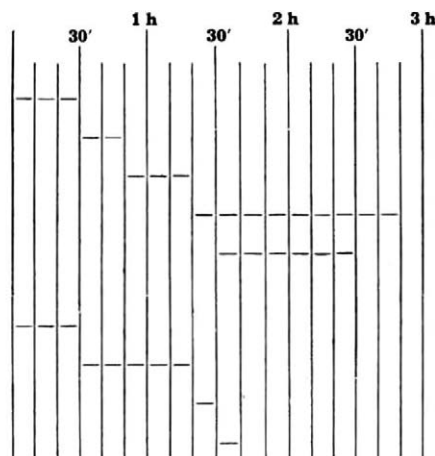
Pro zpracování plánu práce štábu lze s výhodou využít plánovací tabule ORGAPLAN 50, která umožňuje rychlé zpracování grafického plánu. Tím, že je vybavena různobarevnými páskami, signálními kuličkami různých barev i tvarů, je velmi přehledná.

Rovněž je možné dobře využít pro výpočet přesunu účtovacího stroje ASCOTA (popis využití ve VM čís. 6/62).

V mnoha případech se zdržuje vydávání pokynů, rozkazů a plánů tím, že se přepisují ze sešitů anebo písemných záznamů zhotovených v jednom výstisku. Použitím fotokopírovacího přístroje „DOKUFO“ je možné ve velmi krátké době zhotovit potřebný počet kopií a to jak ze sešitů, tak z jiných písemných materiálů.

Při nutnosti zhotovit z těchto písemných materiálů pouze výpisy je možné překrytím určitého textu pořídit nutný výpis.

*

Vedení operace.

V průběhu operace zvlášť vyniknou výhody dispečinku, magnetofonu a světlotisku.

Při současném rozložení štábu armády je linkový dispečink jediným prostředkem, který dovolí veliteli a náčelníku štábu okamžitý styk s náčelníky oddělení a veliteli druhých vojsk aniž by je musel soustřeďovat na jednom místě (zpravidla operačním stanem). Není sporu o to, že velitel armády musí mít možnost okamžitě dostávat potřebné podklady od svých náčelníků. Stávající praxe některých štábů, že náčelníci jsou neustále soustředěni v operačním staně sice této podmínce vyhovuje, ale značně ztěžuje těmto náčelníkům řízení svých podřízených. Vzhledem k tomu, že nejsou přítomni na svých odděleních, nejsou ani (v mnohých případech) plně informováni o situaci a konkrétních možnostech a potom nemohou dát ani plnou informaci veliteli. Dostává se tak do paradoxní situace, kdy přitahujeme náčelníky trvale k veliteli, aby byl ihned informován a tím je odtrháváme od vlastního zdroje informací, tj. pojitky a jejich oddělení.

Tím, že nově vyvinuté polní dispečinky mají dva ovládací můstky, je možné dát jeden můstek na pracoviště velitele nebo náčelníka štábu a druhý na operační oddělení, přičemž můstek u velitele by byl pomocný. Je vyloučeno dát jeden můstek k veliteli a druhý k náčelníku štábu, protože by jeden z nich nutně dělal dispečera a nemohl plnit funkční povinnosti, anebo by dispečink nebyl štábem vůbec využit.

Plné využití dispečinku štábem vyžaduje, aby jeho prostřednictvím byly předávány veškerá hlá-

šení o situaci a rozkazy. Přitom však příslušníci štábu musí zvážit co má význam pro celý štáb a co pouze pro jejich složku. Je nutné předávat pouze ucelené přehledy s vyhodnocením. Pouze zprávy mimořádného významu je možné předávat ihned.

Výhoda použití dispečinku vynikne na příkladě: Směrový důstojník za jednu divizi dostane situaci od divize. Pomocí dispečinku ji ihned předá celému štábu i s vyhodnocením. Bez použití dispečinku zpravidla šel nejdříve informovat náčelníka oddělení, pak velitele a pak teprve se dávala celému štábu. Nebyl řídký případ, že byl vyzván velitel druhu vojska, aby předložil návrh použití svého druhu vojska aniž by znal všeobecnou situaci.

Použitím dispečinku jak k informaci, tak k vydávání nařízení si značně zkrátí dobu ztracenou přecházením z jednotlivých pracovišť a umožní

náčelníkům složek plně řídit oddělení a využít je při zpracovávání podkladů pro rozhodnutí velitele.

Výhoda světlotisku vynikne při nutnosti předat štábu složitou situaci. Například při hromadných pozemních atomových úderech. Chemický náčelník vyhodnotí možný průběh stopy (nebo stop), dá sejmout ze své mapy oleát, což je otázkou 2–3 minut a nechá je rozmnožit v potřebném počtu výtisků na světlotisku. Tak je možné plně informovat štáb do 15–20 minut.

U štábu divize budeme využívat mechanizační prostředky obdobně jako u štábu armády. Odpadá použití elektrických psacích strojů. Daleko více se bude využívat magnetofonů, zejména k informacím podřízených.

*

Cílem mého článku nebylo rozpracovat nové způsoby práce štábu armády, ale ukázat jak vhodné použití mechanizačních prostředků značně zkrátí časové normy i při použití stávající metody práce štábu.

Již použití některých prostředků jako je například elektrický psací stroj s děrovačem ve spojitosti s šifrovacím strojem ukazují na některé nutné úpravy jak ve formě dokumentů, tak v jejich rozsahu. Tak například bojový rozkaz obsahuje řadu údajů, které pro velitele divize v počátečním plánování nejsou rozhodující anebo, které by bylo možné předat ještě dříve než bude vydán rozkaz. Např. bod „Nepřítel“ je možné zahrnout do zpravodajské informace, kterou je možné zaslat radiodálnopisem nejméně jednu hodinu před doručením bojového rozkazu. V první části článku jsem ukázal, že při využití dvou radiodálnopisů a samozřejmě i dvou sítí je možno divizím předat bojový rozkaz do 30 minut. Z nich dvě divize jej obdrží do 15 minut. Tím, že by bojový rozkaz obsahoval pouze zámysl velitele, použití jaderných zbraní sousedy a úkol divize, zkrátí se na minimum, asi na jednu stránku. Tuto jednu stránku je schopen přehrát radiodálnopis s vysílačem dérné pásky za 4,5 minuty, to znamená pro 4 divize za 10–15 minut. Potom mohou předat svá odborná nařízení náčelníci složek štábu armády.

Tyto teoretické úvahy byly vyzkoušeny jako dílčí úkoly při zkouškách využití jednotlivých strojů. Dosud nebyly vyzkoušeny ve svém komplexu na cvičení.

Prvním předpokladem využití mechanizačních prostředků v práci štábu a to jak v míru, tak za války je, aby je příslušníci štábu plně zvládli a poznali jejich možnosti. Jestliže se tyto stroje a pomůcky použijí bez těchto základních předpokladů dochází zpravidla k rozčarování a ke ztrátě důvěry v možnosti jejich využití.